

MAGYAR JUHÁSZAT

ÉS KECSKETENYÉSZTÉS

Szerkeszti
a szerkesztőbizottság

23. évfolyam
2014/7

KUKOVICS SÁNDOR – BÁTOR ÁRPÁD

A juh- és kecske ágazat – üzem méret
és piaci lehetőségek

..... **II-VIII**

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG TAGJAI: **Bátor Árpád**, A JUH TERMÉKTANÁCS ELNÖKE, **Dr. Jávor András**, EGYETEMI TANÁR, ELNÖKSÉGI TAG,
Dr. Kukovics Sándor, ÜGYVEZETŐ IGAZGATÓ, JUH TERMÉKTANÁCS
Dr. Békési Gyula, **Dr. Mucsi Imre**, EGYETEMI TANÁR, • Szerkesztette: **Avar László**

A juh- és kecske ágazat – üzem méret és piaci lehetőségek

Motó: „Ne kérdezd kiért szól a harang, érted szól!” (Ernst Hemingway)

A juhlétszám

Az EU csatlakozást követő évben (2005) a Magyar Juhtenyésztők Szövetsége (2009-től Magyar Juh- és Kecsketenyésztők Szövetsége) az éves mérleg adatokra és a támogatásra való jogosultságot igazoló nyilatkozatok adataira alapozva 7241 juhászatot tartott nyilván az országban, amelyekben összesen 1 163 819 nőivarú juhot tartottak. Ezzel szemben alig hét évvel később (2012) a juhtartók száma több mint 640-nel és az általuk termelésben tartott juhok száma több 270 ezerrel lett kevesebb (1. táblázat). A nyilvántartás szerint 2013-ban kettővel nőtt a juhtartók, és 3334 egyeddel pedig az anyajuhok száma az előző évihez képest. A 2014 év elején bekövetkezett változásokról szeptemberre lesznek értékelhető adatok.

A 2004-ben elvégzett elemzés eredménye szerint (Juh Terméktervezés) 300 termelő anyajuh képes megteremteni egy család megélhetésének költségeit. Ez a létszám 2013-ra 400 és 500 anyajuh közé emelkedett, s az utóbbihoz esik közelebb. Természetesen, a tejtermelés és az abból származó bevétel nagysága és aránya módosíthatja ezeket a számokat, de a 2013-es adatok szerint (Magyar Juh- és Kecsketejgazdasági Közhasznú Egyesület) a juhok alig néhány %-át fejként (mintegy 60 000 egyed!), és ez az elenyészővé vált arány nem tudja módosítani az átlagos adatot.

A juhtartást illetően a „merjünk kicsik lenni” megközelítés egyértelműen az ágazat felszámolódását jelenti. Erre jó példa Lengyelország, ahol mára alig 280 ezer juh maradt a több mint 5 millióból, és az meghatározóan a hobby tenyésztők kezében van, és ahol döntően export piacokon nem-, vagy alig eladható vágóállatot előállító őshonos állatokat tartanak a támogatási rendszer miatt.

A kecske létszám

A kecske létszám adatok a 2. táblázatban meghatározóan a KSH felmérésein alapulnak, tekintettel arra, hogy a Magyar Juh és Kecsketenyésztők Szövetsége csak a kecske ágazat kisebb hányadát tárja nyilván. Ez utóbbinak az az oka, hogy a kecsketartók nagy hányada általában csak néhány

egyedet tart, vagy nem kíván semmiféle nyilvántartásban megjelenni. (Ez utóbbi jelenség a Magyar Kecsketartók és Tenyésztők Országos Szövetsége 1998–2008 közötti adataiban is nyomon követhető volt.)

A Magyar Juh és Kecsketenyésztők Szövetség a 2012-es adatai alapján 636 tenyészetben 17 293 kecskét tartott nyilván, és az üzemenkénti átlag létszám 27,19 volt, bár 300 egyed feletti gazdaságok is léteztek. Egy évvel későbbi adatok (2013) szerint 633 tenyészetben 19 006 anyakecske (átlaglétszám 30 egyed) és 338 gödölye volt nyilvántartásban.

Az üzem méret problémája

Tekintettel arra, hogy a juhágazat a gazdasági átalakulást követően meglehetősen elaprózódott, nem lehet pusztán az ország teljes juhállomány létszámából kiindulni az ágazat termelő képességének megítélésékor. A juh és kecske tartó üzemek átlagos nagysága meglehetősen kicsi, illetőleg a valóban piaci alapon és méretben termelő üzemek száma alacsony, s különösen a juhfej esetében aggasztóan visszaesett az utóbbi években.

A nagyobb üzem méret kategóriák jelentős „vesztésüket szenvedték” az EU csatlakozást követő években. A 101–200 közötti kategóriából eltűnt 10% 2005 és 2013 között. Ugyan ezen időszak alatt a 201–300 közötti kategóriából 9%-, 301–500 közöttiből 15%-, az 501–1000 közöttiből 32,5%-, az 1001–2000 közöttiből 53,5%-, a 2001–5000 közöttiből 70,6%-, az az 5001–10 000 közöttiből pedig 66,66% tűnt el. Az egy 10 000 feletti létszámot tartó üzem megmaradt.

A termelésben tartott juhok számát tekintve a 101–200-as kategóriából eltűnt a juhok 11%-a 2005 és 2013 között. A csökkenés a 201–300 közötti kategóriában 9,8%-, a 301–500 között 16%-, 501–1000 között 32,3%-, az 1001–2000 között 50,9%-, a 2001–5000 között 69,6%-, és az 5001 – 10 000 közötti kategóriában 58,4% ért el azonos időszak alatt. Az egyetlen 10 000 feletti kategóriába tartozó üzemben 0,3%-kal nőtt a létszám a fenti idő alatt. Ezen üzemekből eltűnt juhlétszám nem jelent meg a kisebb üzem méret kategóriákban sem.

Az elmúlt másfél évtizedben kialakult egy piacúság (Olaszország), és egytermékűség (könnyű vágóbárány) a vágóbárány elő-

1. táblázat: A juhtartók és a juhok létszám változása 2005–2013								
	Összesen	Gazdaság méret kategóriák (anyajuh létszám)						
		0–9	10–20	21–50	51–100	101–500	501–1000	1001 felett
Juhtartó 2005	7241	244	1142	1712	1254	2407	375	107
Juhtartó 2012	6598	402	1087	1544	1101	2162	250	52
Juhtartó 2013	6600	345	1120	1621	1126	2148	253	47
Változás 2005–2012 között %	91,1	164,8	95,2	90,2	87,8	89,8	66,7	48,6
Változás 2005–2013 között %	92,0	141,4	98,1	94,7	89,8	89,2	67,5	43,9
Létszám 2005	1 163 819	1417	16 751	59 573	93 908	547 066	254 870	190 234
Létszám 2012	893 412	1865	16 058	53 196	80 393	481 967	166 547	93 386
Létszám 2013	896 746	1633	16 793	56 279	83 489	478 836	170 092	89 624
Változás % 2005–2012 között	76,8	131,6	95,9	89,3	85,6	88,1	65,3	49,1
Változás % 2005–2013 között	77,1	115,2	100,3	94,5	88,9	87,5	66,7	47,1
Létszám % 2005-ben	100,00	0,1	1,4	5,1	8,1	47,0	21,9	16,3
Létszám % 2012-ben	100,00	0,2	1,8	5,9	9,0	54,0	18,6	10,5
Létszám % 2013-ban	100,00	0,2	1,9	6,3	9,3	53,4	19,0	10,0

1/a táblázat: Létszám változások a nagyobb üzem kategóriákban								
	Összesen	Gazdaság méret kategóriák (anyajuh létszám)						
		101–200	201–300	301–500	1001–2000	2001–5000	5001–10 000	10 000 felett
Juhtartó 2005	7 241	1 283	578	546	86	17	3	1
Juhtartó 2012	6 598	1 167	531	464	46	5	1	1
Juhtartó 2013	6 600	1 156	527	465	40	5	1	1
Változás 2005–2012 között %	91,1	90,96	91,87	84,98	53,49	29,41	33,33	100,0
Változás 2005–2013 között %	92,0	90,10	91,18	85,16	46,51	29,41	33,33	100,0
Létszám 2005	1 163 819	191 020	144 370	211 676	112 185	44 324	21 863	11 862
Létszám 2012	893 412	171 324	131 141	179 502	59 343	13 109	8 988	11 946
Létszám 2013	896 746	169 910	131 028	177 898	55 063	13 476	9 102	11 983
Változás % 2005–2012 között	76,8	89,69	91,09	84,80	52,90	29,58	41,11	100,71
Változás % 2005–2013 között	77,1	88,95	90,76	84,04	49,08	30,40	41,63	101,02
Létszám % 2005-ben	100,00	16,41	12,40	18,19	9,64	3,81	1,88	1,02
Létszám % 2012-ben	100,00	19,18	14,68	20,09	6,64	1,47	1,01	1,34
Létszám % 2013-ban	100,00	18,95	14,61	19,84	6,14	1,50	1,02	1,34

(Forrás: Magyar Juh- és Kecsketenyésztők Szövetsége 2005. – 2012.–2013. évi adatai alapján saját kidolgozás)

állítás meghatározó hányadában az expessz pecsenye bárány hizlalást minimumra csökkentette. Ez az elaprózott nyájakban még erősebb hatásként érvényesült, és a termelők vételre felajánlott csoportjai sokféle minőséget képviselnek, ami az eladhatóság veszélyeztetése mellett az elérhető árat is lefele nyomják.

A sokféle genotípus, és a gyenge takarmányozási háttér okozta gyenge bárány minőség, a vételre felajánlott bárány csoport egyes minősége, jelentős árleszorító, sőt, piaci eladhatóságot veszélyeztető tényező.

A piaci folyamatokból

Az ország EU beszállítás kvótája az export liberalizáció előtt 16 000 tonna volt vágott test egyenértékben, amit a létszám hiány és a kissúlyú bárány termelés miatt sohasem tudunk meg sem közelíteni. Az EU csatlakozáskor meghatározott 1,142 millió anyajuh (benne éven felüli nőivarú egyed) adta támogatási felsőhatár keret sem tette lehetővé a piaci lehetőségeink kihasználását. Az első világháború előtti századfordulón a jelenlegi országhatárok között mintegy 3 millió juhot és 250 ezer kecskét tartottak ezen a területen. Ennek megfelelően ez a földrajzi adottságunk felső határa. A valóságban a 1,5–2,0 millió anyajuh létszám elérése és termelésben tartása nem elképzelhetetlen és nem elérhetetlen. A kecske esetében ez a létszám 100 000 anyaállatban jelölhető meg.

A kérődző szerkezet átalakítási támogatás bevezetése megállította a létszám csökkenést a juhágazatban, de nem eredményezett egyértelmű és érdemi létszám emelkedést. Az utóbbi helyett átrendeződés következett be a kis juhtartók előnyére és a nagyok létszám hátrányára: nőtt a kicsik és tovább csökkent a 100 egyed feletti juhot tartók száma minden kategóriában, ami különösen fájdalmas az 1 000 egyed feletti kategóriában.

Sajnos, 2012 és 2013 között mintegy 80 000 egyeddel csökkent a vágóbárány bárány kivétel, de az a létszám nem jelent meg a tenyésztésre visszatartott bárányok számában (2. táblázat). A vágó kecske kivétel ezeket a számokat nem befolyásolta, tekintettel arra, hogy nagysága nem érte el a kettőezer egyeddel sem 2013-ban.

2. táblázat: A magyar kiskérődző szektor főbb hústermelési jellemzőinek alakulása

Megnevezés	2001	2005	2010	2011	2012	2013	2014 ^e
Kecske létszám	90 000	78 000	75 000	79 000	89 000	66 000	66 000
Anyakecske és fedezetett nőivarú növendék létszáma	55 000	47 000	44 000	42 000	47 000	33 000	33 000
Juhlétszám	1 264 000	1 430 000	1 181 000	1 120 000	1 185 000	1 150 000	1 150 000
Anyajuh és fedezetett nőivarú növendékjuh létszáma	1 068 000	1 164 000	969 000	858 000	865 000	889 000	890 000
Összes belső termelés (1000 tonna vte*)	9,937	10,689	9,609	9,551	9,581	8,590	8,700
Importált élő állat (1000 t vte)	2,613	0,705	0,747	0,579	0,573	0,542	0,500
Exportált élő állat (1000 t vte)	8,436	8,461	7,106	6,830	6,774	6,096	6,100
Exportált élőállat (egyed)	859 832	826 835	707 286	636 954	605 436	525 883	550 000
Importált juhhús (1000 t vte)	0,115	0,116	0,138	0,207	0,134	0,280	0,280
Exportált hús (1000 t vte)	0,422	0,161	0,104	0,037	0,042	0,100	0,100
Belső fogyasztás (kg/fő/év)	0,30	0,30	0,33	0,35	0,35	0,37	0,36
Lakosság (1000 fő)	10 200	10 076	9986	9958	9906	9870	9840
Önellátottság (%)	516	359	293	275	276	256	256
Nehéz bárányok ára (>=13.1 kg vágott test felett) (100 kg vte)	477	499,1	490	570	554	525	525
Könnyű bárányok ára (<=13.0 kg vágott test) (100 kg vte)	541	568	555	640	631	590	590

Vte = vágott test egyenérték; e – előrejelzés

Forrás: Részletek: Dr. Kukovics Sándor az „EU Juhhús és Kecskéhús Előrejelző Munkabizottság” értekezletei számára 2004–2014 között készített jelentésekből. Készültek az AKI (Summer Ildikó, Egri Edit) és a KSH (Tóth Péter) munkatársaival való együttműködésben (2006–2014), a Juh Terméktanács, a Magyar Juhtenyésztő Szövetség és a Magyar Kecsketenyésztők Szövetsége (2004–2008), a Magyar Juh- és Kecsketenyésztők Szövetsége (2010–2014), valamint a KSH, és az Agrárgazdasági Kutatóintézet adatai alapján

2005 és 2012 között 73,29%-ra, 2005 és 2013 között 63,60%-ra esett vissza az exportált bárányok száma, ami erős szignifikáns kapcsolatban van a nagy létszámú tenyészetek számának és az általuk tartott állatok számának csökkenésével. Az évente exportált bárányok száma (2005 = 100,00%) a következő képpen alakult: 2006 = 100,89%; 2007 = 88,53%; 2008 = 80,19%; 2009 = 82,18%; 2010 = 85,54%; 2011 = 77,04%; 2012 = 73,22% és 2013 = 63,60%.

Az AKG támogatás átalakítása, bizonyos méret feletti korlátozása a minőségi export bárány előállítás szempontjából meghatározó, nagyobb létszámot (500 illetve 1000 egyed felett) tartó gazdaságok esetében jelentős létszám csökkenést okozhat, ami az export bárány kibocsátásunkat tovább korlátozhatja.

Az exportált bárányok összes súlyát tekintve az export csökkenés 2005 és 2013 között megközelíti a 28%-ot. A tendencia (2005=100,00%) mutat némi hullámzást, de egyértelműen a csökkenés irányába mutat: 2006=99,91%; 2007=90,14%; 2008=81,41%; 2009=81,88%; 2010=83,99%; 2011=80,72%; 2012=80,06%; 2013=72,69%!

A nyilvántartott nőivarú juhlétszámot és az exportált bárányszámot összevetve (eltekintve az évente exportált egy-két ezer kecske létszámától), az egy egyedre vetített hasznosult főterméket (élő vágóbárány) vizsgálva meglehetősen lehangoló adatokat kapunk. Az egy átlag nőivarú egyedre vetített értékesített szaporulat (a minimális hús-exportot és hús importot nem számítva) a következő képpen alakult: **2005=0,7103%**; 2006=0,7349%; 2007=0,7492%; 2008=0,6697%; 2009=0,7019%; 2010=0,7355; 2011=0,6803%; **2013= 0,5909%**.

Sajnos, meglehetősen erős kapcsolat

van a kis állományok számának emelkedése és a nagy állományok számának csökkenése, és a gyenge hasznosult szaporulati adatok között is.

Ami az árakat illeti, 2013 utolsó negyed évében bekövetkezett csökkenés az egész évre vetített átlag ár szintet jelentős mértékben lefele korrigálta. Tekintettel arra, hogy döntő hányadban könnyű (élő vágó) bárányt exportálunk, a könnyű bárányok árában (az alacsony görög árak miatt) bekövetkezett EU átlagár csökkenés az általunk előállított bárányok árát is negatívan befolyásolta. Az utóbbi egy évben a nehéz bárányok ára emelkedő tendenciát mutat, és már hónapok óta meghaladja a könnyű bárány átlag árát. Ezért a piaci jelenlétünket át kellene értékelni, és a 20–22 kg-os élő vágóbárány egy részét a nehéz bárány kategóriában kellene értékesíteni. Ez, természetesen, piaci célterület módosítását is szükségessé teszi.

Az olasz piac dominanciája meghatározó számunkra, de ez továbbra is egyben kiszolgáltatottságot is okoz. A piac bővülés hatása a legjobban a török piac intenzív jelenlétének hatásával érzékelhető. A 2011-ben a felfutó török export miatt elmaradt az éven belüli szezonális áringadozás, és magasak voltak az árak, mert hiány keletkezett az olasz piacunkon.

Az elmúlt években a francia piac egyre intenzívebben tartana igényt a nagy súlyú bárányainkra, de ezek kivitt mennyisége éves szinten eddig csak néhány kamionnyi tétele korlátozódott. (Erre a piacra csak a legkiválóbb húsformákkal bíró, legjobb minőségű árút lehet értékesíteni.) E piac bővülés ugyan még kicsi, de javította a fő piacunkon elérhető árakat.

Az arab piac lehetne a következő visszahódítandó piac, de nem az EU-ban népszerű északi afrikai országok (Libia, Jemen),

hanem az öböl-menti olaj országok, beleértve Szaúd-Arábiát is. Ott a fogyasztók felső 15–25%-a jöhet számításba, akik a francia piacon megfelelő minőségre és méretre van igényük. Itt versenyképesek lehetünk az előbbieknél (ausztrál és új-zélandi) fiatalabb, még világosabb húsú, extra minőségű áruval.

Ahhoz, hogy az olasz piac stabil kiszolgálását ne veszélyeztessük, de nyitni tudjunk a francia és az arab piac fele, olyan termelési – termeltetési rendszert szükséges megvalósítanunk, amelyhez hasonló már működött az országban az 1970-es évek második fele és az 1980-as évek vége között.

Piacbővítés és marketing

A hazai juh és kecske ágazat piaca meglehetősen összetett. A juhhús esetében az előállított termékek döntő hányada (85–90%) külföldön értékesül, és ennek is túlnyomó többsége (85–90%) még mindig olasz vevőkön keresztül jut el a fogyasztói asztalokig – élőbárányként, alapanyagként értékesítve. A juhhús export alig 100 tonna mennyiséget jelent éves szinten. Ez a mennyiség akár többszörösére is bővíthető lenne, de mindenképpen erőteljes marketinget és jelentős forrás tömeget kell mögé tenni.

A gyapjú feldolgozása gyakorlatilag

csak a válogatásra és bálázásra korlátozódik jelenleg hazánkban, és a nyersgyapjú teljes egészében alapanyag exportra kerül.

A juhtej termelése az EU taggá válást követő időszakban (az első osztályú minőségű tej termelésének támogatása megszüntetésével) felére zuhant vissza. Az előállított termékek döntő hányada belföldi piacon marad, bár az utóbbi két évben a közel-keleti juhsajt export ígéretesen alakul. Valaha 27 országba exportáltunk juhsajtot.

A kecske ágazat esetében a vágóállat értékesítés évi néhány ezer egyedre korlátozódik, alapvetően a vegyes minőség és a szervezethez hiánya miatt. A kecsketej és

3. táblázat: Az eltérő méretű és termelésű juhászatok költség és bevétel kalkulációja (F - fejés – tejtermelő gazdaság)

Létszám Termelés Bevétel – költségek	Anyajuh létszám üzemenként								
	100	300	300	500	500	1 000	1 000	1 000	5 000
	-	-	F	-	F		-	F	-
Ellési arány %	86	85	90	86	88	95	95	95	89
Bárány szaporulat %	115	110	110	120	120	152	110	125	120
Bárány elhullás választásig %	5	3	4	7	5	10	4	6	8
Bárány elhullás hízalásban %	3	3	2	3	2	5	3	4	3
Utánpótlásra meghagyva – %	12	16	18	17	19	14	15	15	17
Hasznosítható bárány – %	80	78	76	73	74	71	78	75	72
Értékesített bárány egyed/anyajuh	0,79	0,78	0,75	0,75	0,78	1,03	0,81	0,89	0,77
Bárány értékesítési súly (kg/egyed)	24	25	21	24	23	22	21	22	22
Bárány értékesítési ár (Ft/egyed)	17 850	19 140	17 580	19 350	18 200	17 550	17 640	19 350	19 850
Bárány értékesítés Ft/anyajuh	14 102	14 929	13 185	14 513	14 196	18 077	14 288	17 222	15 285
Anyaselejtetés (%/év)	12	10	13	13	15	15	11	13	13
Anyajuh elhullás %	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Összes pótlási szükséglet %	17	15	18	18	20	20	16	18	18
Selejt anyajuh értékesítés % %	8	7	9	9	11	11	8	9	9
Selejt anyajuh értékesítési súly (kg/egyed)	45	48	50	48	45	50	48	50	50
Selejt anyajuh értékesítési ár (Ft/kg)	280	280	280	300	290	300	250	280	280
Selejt juh ár (Ft/egyed)	12 600	13 440	14 000	14 400	13 050	15 000	12 000	14 000	14 000
Selejtjuh bevétel (Ft)	100 800	282 240	378 000	648 000	717 750	1 650 000	960 000	1 260 000	6 300 000
Selejtjuh bevétel (Ft/anyajuh)	1 008	941	1 260	1 296	1 436	1 650	960	1 260	1 260
Gyapjú értékesítés (kg/egyed)	3,8	4,2	4,4	4,0	3,5	4,9	3,6	3,8	3,9
Gyapjú ár (Ft/kg)	210	220	200	220	200	265	250	220	225
Gyapjú ár (Ft/anyajuh)	798	924	880	880	700	1 299	900	836	878
Nyírési költség (Ft/egyed)	500	500	500	500	500	500	500	500	500
Gyapjú árbevétel (Ft/anyajuh)	298	424	380	380	200	799	400	336	378
Tej értékesítés (liter/anyajuh)	-	-	70	-	80	-	-	100	-
Tej értékesítés (Ft/liter)	-	-	214	-	214	-	-	214	-
Tej értékesítés (Ft/fejű anyajuh)	-	-	14 980	-	17 120	-	-	21 400	-
Fejt anyajuh hányad %	-	-	80	-	80	-	-	85	-
Tejértékesítés (Ft/átlag anyajuh)	-	-	11 984	-	13 696	-	-	18 190	-
Tejtermelés / fejés költsége (Ft/liter)			65		90			90	
Nettó tej árbevétel (Ft/anyajuh)	-	-	10 080	-	8 320	-	-	12 400	-
Nettó tej árbevétel (Ft/átlag anyajuh)			8 064		6 656			10 540	
Keletkező istálló trágya (kg/egyed)	700	700	700	700	700	700	700	700	700
Istálló trágya értékesítés (Ft/tonna)	1850	1850	1850	1950	1950	1950	1950	2000	2000
Istálló trágya értékesítés (Ft/anyajuh)	1295	1295	1295	1365	1365	1365	1365	1400	1400
Egy felnőtt juh 1 éves tak. költsége (Ft/egyed)	14 500	18 000	21 000	22 500	23 500	22 600	23 7060	24 000	24 300
Utánpótlás felnevelési költsége (Ft/egyed)	24 300	26 500	28 115	28 000	25 667	30 000	33 000	33 000	28 500
Utánpótlás felnevelési költsége (Ft/anyajuh)	2916	2650	3655	3640	3850	4500	3300	4290	3705
Bárányhizlalás költsége (Ft/egyed)	4500	4500	3900	4500	4300	3800	3700	3900	3800
Bárányhizlalás költsége (Ft/anyajuh)	3555	3285	3081	3735	3827	3838	2812	4446	3382
Bérleti díj gyp (Ft/ha-ból Ft/anyajuh)	1580	1900	1650	1750	1850	1950	1550	1950	1990
Bérleti díj szántó (Ft/ha-ból Ft/anyajuh)	2000	2200	2150	2000	2100	2150	2000	2250	2150
Állatorvosi költség (Ft/év/anyajuh)	800	850	850	850	850	900	850	900	850
Béreköltség (bér+járulék) (Ft/év/anyajuh)	6000	6450	7150	6000	7500	7200	6400	7800	6000
Egyéb költség (Ft/anyajuh)	2900	2400	3000	2590	2650	2200	1200	4000	2500
Összes költség (Ft/anyajuh)	34 251	37 735	42 536	43 065	46 127	45 338	41 172	49 636	44 877

(Forrás: begyűjtött adatok alapján saját elemzés)

4. táblázat: Az eltérő méretű és termelésű juhászatok költség és bevétel, valamint támogatások kalkulációja és egyenlege (F – fejés – tejtermelő gazdaság)									
Létszám Termelés Bevétel – költségek	Anyajuh létszám üzemenként								
	100	300	300	500	500	1000	1000	1000	5000
	-	-	F	-	F		-	F	-
Bevételek									
Bárány értékesítés Ft/anyajuh	14 102	14 929	13 185	14 513	14 196	18 077	14 288	17 222	15 285
Selejtjuh bevétel (Ft/anyajuh)	1008	941	1260	1296	1436	1650	960	1260	1260
Gyapjú árbevétel (Ft/anyajuh)	298	424	380	380	200	799	400	336	378
Nettó tej árbevétel (Ft/átlag anyajuh)			8064	-	6656	-	-	10 540	-
Istálló trágya értékesítés (Ft/anyajuh)	1295	1295	1295	1365	1365	1365	1365	1400	1400
Összesen:	16 020	15 741	24 261	18 313	25 079	21 150	15 006	34 755	19 865
Költségek									
Egy felnőtt juh 1 éves tak. költsége (Ft/egyed)	14 500	18 000	21 000	22 500	23 500	22 600	23 060	24 000	23 300
Utánpótlás felnevelési költsége (Ft/átl. anyajuh)	2916	2650	3655	3640	3850	4500	3300	4290	3705
Bárányhizlalás költsége (Ft/átlag anyajuh)	3555	3285	3081	3735	3827	3838	2812	4446	3082
Bérleti díj gyp (Ft/ha-ból Ft/ átlag anyajuh)	1580	1900	1650	1750	1850	1950	1550	1950	1990
Bérleti díj szántó (Ft/ha-ból Ft/ átlag anyajuh)	2000	2200	2150	2000	2100	2150	2000	2250	2150
Állatorvosi költség (Ft/év/átlag anyajuh)	800	850	850	850	850	900	850	900	850
Bérlőköltség (bér+járulék) (Ft/átlag anyajuh)	6000	6450	7150	6000	7500	7200	6400	7800	6000
Egyéb költség (Ft/átlag anyajuh)	2900	2400	3000	2590	2650	2200	1200	4000	2500
Összesen:	34 251	37 735	42 536	43 065	46 127	45 338	41 172	49 636	43 877
Támogatások									
Anyajuh szerkezet átalakítási támogatás (Ft/egyed)	3457	3457	3457	3457	3457	3457	3457	3457	3457
Kiegészítő anyajuh támogatás (Ft/egyed)	2065	2065	2065	2065	2065	2065	2065	2065	2065
„De minimis” támogatás (Ft/egyed)	1900	1900	1900	1733	1733	866	866	866	173
SAPS TOP UP támogatás (Ft/egyed)	27	27	27	27	27	27	27	27	27
AKG + Natura 2000 támogatás (Ft/ha-ból Ft/anyajuh)	6500	6450	6450	6500	6550	6550	7010	6850	7000
Egyéb támogatás (Ft/anya)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Támogatások összesen (Ft/átlag anyajuh)	13 949	13 899	13 899	13 782	13 832	12 965	13 425	13 265	12 722
Egyenleg									
Bevételek összesen (Ft/átlag anyajuh)	16 020	15 741	24 261	18 313	25 079	21 150	15 006	34 755	19 865
Támogatások összesen (Ft/átlag anyajuh)	13 949	13 899	13 899	13 782	13 832	12 965	13 425	13 265	12 722
Bevételek mindösszesen (Ft/átlag anyajuh)	30 652	31 488	38 083	31 336	37 685	34 856	30 438	44 023	31 045
Költségek mindösszesen (Ft/átlag anyajuh)	34 251	37 735	42 536	43 065	46 127	45 338	41 172	49 636	43 877
Egyenleg (Ft/átlag anyajuh)	-3 599	-6 247	-4 453	-11 729	-8 442	-10 482	-10 734	-5 913	-12 832

tejtermékek alapvetően hazai piacon értékesülnek. A tejtermelés szétszórta, a tej begyűjtése nagyon költséges, s emiatt gyakorlatilag nincs elég alapanyag az export piacra jutáshoz.

Az ágazat marketing programját a Juh Terméktanács mint a szakmaközi szervezet kidolgozta és elfogadta, csak végre kell hajtani. Ez kiterjed a hús (bárány/gida/felnőtt állat), a gyapjú, illetőleg a tejtermelés és értékesítés koordinálására és nyilvántartására, valamint az előállított termékek promóciójának kidolgozására és végrehajtására. A tej és tejtermékek esetében a Magyar Juh- és Kecsketejgazdasági Közhasznú Egyesület eddig végzett munkái teszik lehetővé a kívánt szint elérését.

A juhhús esetében alapvető cél a legjobban fizető francia piac „meghódítása”, és a jelenlegi évi 5–10 kamionnyi árú megtöbbszörözése. Ehhez azonban jelentős innovációt kell végrehajtani, amely kiterjed a termelés szervezéstől a genetikai és takarmányozás technológiai fejlesztéses keresztül termékminőség javítására és új termékek kifejlesztésére is.

Emellett, olyan promóciós program kidolgozása és végrehajtása a cél, amely lehetővé teszi a magyar bárány növekvő hányadú értékesítését erre a piacra. E program segítségével a RÓNA-JUH Klaszter és a Juh Terméktanács együttműködésével magyar-

5. táblázat: Az eltérő üzemi méretű és termelési rendszert alkalmazó kecsketartó üzemek lehetséges éves mérlege (L-legaltetéses; F-I –fél-intenzív; Z-zárt tartás)				
Anyakecske Számítási alapok Termelési rendszer Anyalétszám – mérleg	Anyakecske létszám			
	Egy átlag anyakecskére vetített adatok			
	L	L	F-I	Z
Bevételek (Ft/anya)	57 745	64 334	88 747	99 600
Támogatás (Ft/anya)	6 422	6 422	5 301	3 000
Összes bevétel (Ft/anya)	64 167	70 756	94 048	102 600
Költségek (Ft/anya)	54 040	61 048	75 352	73 650
Egyenleg (Ft/anya)	10 127	9 708	18 196	28 950
Támogatás nélküli egyenleg (Ft/anya)	3 705	3 286	12 895	25 950

(Forrás: begyűjtött adatok alapján saját elemzés)

francia-román-közös program kialakítása van folyamatban. Az előállított vágójuh feldolgozott termékkénti értékesítése (darabolt, szeletelt és csomagolt árú) a következő évek eléréndő célja. A hagyományos olasz piacon erre korlátozott lehetőség van jelenleg.

A francia piacon ehhez sikeres promóciós programot és jelentős termék (vágójuh) minőségi fejlesztést kell végrehajtani. A japán mellett az osztrák piac szerepe nőhet a következő években, de ide is csak kiváló minőségű terméket szállíthatunk. Ez utóbbi mennyiségi fejlesztése a cél, de vannak korlátok.

A juhtej esetében a közel-keleti piaci értékesítési lehetőség növekvő hányadú kihasználása a cél. Ahhoz, hogy visszajussunk az USA piacaira, legalább meg kell

többszörözni a hazai juhtej termelést, és alapvetően javítani a tej higiéniai minőségét. A kecsketej esetében a hazai piac lesz a meghatározó a következő években is, de a tej alapanyag minőségének javításával (termelés kifejlesztésével és szervezésével) és ennek következtében a feldolgozható mennyiség növelésével meg kívánjuk célozni a közel-keleti és az EU öko- és kósher tejtermék piacait is.

A költség és bevétel kérdése

A juh- és a kecske szektor költség – bevétel és jövedelem elemzéséhez többféle kiindulási pontból lehet elindulni. Akár a juhtartó, akár a kecsketartó üzemeket vesszük alapul, gyakorlatilag aligha találunk két teljesen

azonos termelési feltételekkel és bevételi, illetve kiadási arányokkal „bíró” gazdaságot. Nemcsak az állatlétszám, hanem a használható terület (saját és/vagy bérelt) nagysága, a termelési rendszer (fél-intenzív, extenzív, esetleg fejés), a lehetséges bevételek, és a lehetséges igénybe vehető támogatások, illetve a költségek címszáva alatt vannak alapvetően eltérések. Mindezen felül, a számításba vett költségek valódi elszámolása a gazdaságok jelentős hányadában meglehetősen hiányos. Ez a kis üzemi kategóriákban elég általános jelenség (pl. a bérrel és bérköltséggel nem számolnak, stb.), míg a kettős könyvelést folytató vállalkozásokban a költségeket és a bevételeket pontosan követni lehet.

Ez a kép látható a juhszektorban, ahol gyakorlatilag az állatlétszám 98–99%-a egyedileg megjelölt (ENAR) és nyilvántartott, mert e-nélkül nem lehet állatot értékesíteni. A kecskeszektorban a kép egy kicsit bonyolultabb, mert az állat állománynak alig több mint egy harmada szerepel az ENAR nyilvántartásban (és egyedi jelölésben). Ennek megfelelően az e szektorból a szüle-

tési és termelés helyét feketén elhagyó termékek (tej, vágóállat, hús) hányada nagyobb, mint ami a fehér gazdaságban nyomon követhető.

A két szektor között az igénybe vehető támogatások féleségei is eltérnek. Míg a kecske ágazatban a közvetlen támogatás csak a „de minimis” anyakecske támogatás, addig a juhszektorban a kérődző szerkezet átalakítási támogatás, a kiegészítő anyajuh támogatás, és a „de minimis” támogatás, valamint a SAPS TO UP-ból még megmaradt hányad jelenti a közvetlen költség csökkentést.

Ezen felül az agár-környezetgazdálkodási és a Natura 2000 támogatás jelenthet kiegészítő költség csökkentő forrást e két ágazatban, bár üzemenként és fajonként eltérő összegben. A terület alapú támogatás (gyep és szántó) jelenleg nem kötött állattartáshoz, ami miatt a juh és kecsketartáshoz csak közvetetten köthető.

Mindezekon felül, a nyilvántartott juhtartók néhány %-a nem veszi igénybe a lehetséges támogatásokat, mert nem kíván semmilyen hivatallal (NAV, MVH, NÉBIH)

a juh- és/vagy kecske tartásával kapcsolatosan kapcsolatba kerülni. A kecsketartók esetében ez az arány sokkal nagyobb ennél.

Sok termelő esetében olyan véleménynyel találkozunk (főleg a kecsketartók esetében), hogy a támogatás összege és hatása nem ér el akkora szintet, hogy igénybe vétele a fehér gazdaságba való kerülést megérje.

Mindezek előre vetítése után a következőket szükséges megemlíteni:

- mind a juh-, mind a kecske adatok esetében konkrét üzemi adatokat gyűjtöttünk az elemzés elkészítéséhez;
- a mintegy 20 különböző (2013-ban) gazdaság (és a 2010-ben értékelt több mint 800 gazdaság) adataiból a típusokat és a tendenciákat figyelembe véve készítettük el az egyes üzemi méretekre (100–300–500–1000–5000 anyajuh; illetve 50–100–500 anyakecske) és tevékenységi típusra (hagyományos, sűrítetten ellető, tejtermelést alkalmazó juhászat; illetve legeltető extenzív, fél-intenzív és zárt tartásos kecske gazdaság);

- természetesen, a legnagyobb számban lévő néhány egyedet tartó juh és/vagy kecsketartó adatai – a nyilvántartás pontatlansága miatt – nehezen vehető figyelembe;
- a begyűjtött szaporulati, utánpótlási, selejtezési, gyapjú- és tejtermelési, illetőleg istálló trágya értékesítési adatok-, valamint az igénybe vehető támogatások képezték a bevételi forrásokat, míg a minimálisan szükséges, begyűjtött üzemi adatokra alapozott költség féleségek adták a valós költségeket, illetve azok szintjét;
- a kalkuláció elkészítésében bizonyos adatokat (pl. anyaelhullás, 1 liter tej költsége, a anyaállatra vetíthető trágya mennyisége, stb.) standardizáltunk, de a termelési szintek és a létszámok, valamint a termelési adatok és költségek esetében a konkrét üzemi adatokból indultunk ki;
- a terület alapú támogatásokat nem vontuk be a juh és a kecsketartás egy anyaállatra vetített költség csökkentő elemzésébe – lévén ez nem egyed alapú támogatás.

A különböző méretű, és termelési rendszert alkalmazó juh- és kecsketartó gazdaságok termelési-, tevékenységi-, bevételi- és költség-, valamint támogatási adatait a juh és kecske ágazat fejlesztési stratégiájára vonatkozó teljes tanulmány *1. mellékletben* összesítettük (www.mjkkhe.hu). Az elemzésekből a juhágazat részletes és a kecskeágazat összesítő táblázatát emeltük ki a mellékletből. Az *3. és 4. táblázatban* a különböző juhtartó gazdaságok-, az *5. táblázatban* a különböző kecsketartó gazdaságok bevételi-, támogatási-, költség adatainak összesítését, valamint az ezekből képzett egyenlegét mutatjuk be. A terület alapú támogatások (pl. AKG) léte a nulla feletti gazdasági eredmény feltétele.

A táblázatokból az alábbi következtetéseket vonhatjuk le.

- a juhtartó gazdaságok esetében a jelen feltételek között az egy anyajuhra vetített bevételek a jelenlegi közvetlen támogatásokkal együtt sem fedezik a költségeket;
- az egy anyajuhra vetített negatív jövedelem 3599 és 12 832 Ft között változik;
- a tejtermelő juhtartó gazdaságok tej értékesítésből származó bevétele jelentős mértékben csökkent a veszteség szintjét;
- a juhtartó gazdaságok esetében az egyéb támogatások (alapvetően a terület alapú támogatás – gyeper és szántó) emelheti a mérleget a plusz tartományba;
- a kecske gazdaságok esetében a termelés (és mögötte a tenyésztés) színvonala nagyobb mértékben befolyásolja a tevékenység mérlegét a pozitív irányba;

- a kecsketartó gazdaságokat tekintve a lehetséges mintaként bemutatott magasabb tejtermelési szintet elérő üzemek a kisebb hányadot képviselik a kecske szektorban;
  - nem értékeltük a jelen elemzésben azt a lehetőséget, amikor a kecsketartó feldolgozza a saját termelésű tejet, mert ez a tevékenység a fehér gazdaságban tevékenykedő kecsketartók elenyésző hányadára jellemző;
  - általában a kecsketartás – amennyiben tejet termel és értékesít – a pozitív tartományba segíti a tevékenységet, de az országban általános szinten működő gazdaságok egyedre vetített hozama alig haladja meg a költségeket.
- A fenti elemzés eredménye azon következtetés levonását teszi indokolttá, hogy
- az egyedre vetített támogatások emelése közelebb viheti a juh- és a kecsketartást ahhoz a gazdaságossági szinthez, amely már a pozitív tartományba emeli a tevékenységet;
  - a támogatások szintjének átértékelése és emelése (főleg a kecske esetében) alapvetően meghatározza a fehér gazdaságban tevékenykedők arányát.

A juh és kecskeágazat javasolt támogatása

A húsmarha és a juh esetében azonos elbírálás szerint lenne szükséges a támogatás alapjának megállapítására sort keríteni, mégpedig nagyállat egységenként kell azt meghatározni. Ez annál is inkább indokolt, mert a juhtartás lényegesen nagyobb munkaerő igényű, összetettebb munka, mint a húsmarha tartás, s mellett a környezetnek sokkal inkább kitett munkafeltételeket is jelent.

A fentiekben ismertetett célok megvalósításához elengedhetetlen olyan támogatási és minősítési rendszer kialakítására és alkalmazására, ami legalább a jelenlegi szinten megtartja a termelő anyajuh létszámot, de javítja annak kibocsátását (anyajuhonkénti értékesített bárányszám), és az elkészült vágóbárány minőségét. Az utóbbi tíz év üzemi adatainak elemzése alapján elvégzett számítások eredményei alapján egyértelművé vált, hogy érdemi ágazat megtartási eredményre a támogatási rendszer átértékelése vezethet.

A új KAP 52. és 59. § előírásait is figyelembe véve, a Juh Terméktanács által 2013. ban kidolgozott ágazat fejlesztési stratégia alapjaira építve, a következő támogatások bevezetését javasoljuk és tartjuk indokoltnak, kizárólag aktív, állattal rendelkező gazdálkodók, az EU előírás szerinti „aktív farmer” számára. Tekintettel arra, hogy a termelő anyaállat állomány növelését célzó támogatások bevezetését nem, de azok szinten tartását támogathatónak ítéli az EU szabályozás, a kialakult helyzetben az anyaállat

létszám megtartását célzó támogatás mellett a kiváló minőségű vágóállat minőségi támogatásával lehet az ágazat kibocsátását, és gazdaságossági szintjét javítani.

A termelés alapú direkt támogatások növelése (legalább 30 €/anyajuh és 20 €/anyakecske) mellett az AKG támogatás alapvető szerepet játszik (az utóbbi mintegy 600 000 anyajuhot érint). A kiegészítő anyajuh támogatás (10 €/anyajuh) területének kibővítésére is szükség van, mert a juhállomány mintegy fele ma is ilyen területeken termel. Ezek EU forrásból fedezhetők.

Az előregedett anyajuh állomány folyamatos cseréjét, és a juhtartás szempontjából elnéptelenedett területek újra népesítését egy olyan nemzeti forrásból fedezhető támogatással lehet megvalósítani, amely legalább 30 €/egyed összeggel támogatja a fiatalítást és új állatok beállítását. Ez lehetővé teszi juh és kecske tartásra alapozott „falu vállalatok” létrehozását is.

A piaci lehetőségek jobb kihasználása céljából a vágóállat termelésben olyan minőségi támogatási rendszert kell megvalósítani, amely a meghatározott minőségi paramétereket elérő egyedek után igényelhető, és értéke eléri a bárány árának 5%-át (vagy 0,15 €/kg eladási súly szintet). Ehhez meg kell valósítani a Juh Terméktanács által másfél évtizede indított vágóbárány („Kiváló minőségű magyar bárány” angol nyelvű változatban „Pannon-Prime-Lamb” vagy „Hungaro-Prime-Lamb”) védjegyzetési programját.

A kecske esetében – a „de minimis” támogatás alkalmazása helyett – az ágazat költségvetési folyamatokba való bevonása lehet csak a cél, ami egyet jelent a termelés alapú támogatás ezen ágazatban való bevezetésével.

Tekintettel arra, hogy az EU tejsomajga nem tesz különbséget a tejféleségek között, a juh és kecsketej a tehéntejhez hasonló támogatási elbírálásának szabályozási akadálya nincs. Ezért a szükséges támogatási formák bevezetése nemcsak indokolt, de lehetséges is.

A tejtermelés megmentése és az adott tejtermelő vidékek megtartása csak úgy valósítható meg, ha a tejtermelő gazdálkodók segítségét (lényegesen nagyobb munkaerő szükséglet és költség, meghatározó technológiai és technikai többlet szükséglet és költség, valamint többlet takarmány költség) tűzi ki célul a kormányzat az első osztályú minőségű tej termelésének ismételt bevezetésével. Ez érdemi hatást akkor ér el, ha mértéke a juhtej esetében 0,2 €/liter, a kecsketejénél pedig 0,15 €/liter, első osztályú minőségű teje vetítve.

Tekintettel arra a tényre, hogy az EU az állattóléti területen új szabályozást kíván a 2015–2020 közötti időszakra bevezetni, amely a juh- és a kecsketartást egyaránt érinti, az állattóléti támogatás lehetőségét e két ágazat esetében is meg kell teremteni. Erre vonatkozóan komplett program javas-

latot dolgozott ki a Juh Termék Tanács, és nyújtott be a Vidékfejlesztési Minisztérium számára 2013 év végén.

A következő évekre vonatkozó támogatási rendszer, és abban az egyes ágazatok támogatási formái és szintjei 2014. június közepén még kidolgozás alatt vannak. Az elérhető források megszerzéséért az egyes ágazatok között jelentős lobby verseny is zajlik. Ezzel együtt itt az ideje annak, hogy a juh és a kecske ágazat támogatása elérje az EU-15 tagállamokban alkalmazott szintet, és ne maradjon „szegény rokon” a húsmarha támogatással való összehasonlításban sem! Ez utóbbit úgy lehet megvalósítani, ha e legelő hasznosító állatfajok támogatását úgynevezett „nagy állat egység”-ben határozzák meg (1 szarvasmarha = 1 egység; 1 felnőtt juh / kecske = 0,15 egység)!

A várható eredmény

A jelen állapotban a juh és kecske szektor a mezőgazdaság 1%-át, míg az állattenyésztés 2%-át adja. Amennyiben a fenti támogatások elmaradnak, ez a hozam megfélemből! Ennek fényében nehéz 2030-ig prognosztizálni eredményeket! Mindezen felül, a juh-ágazat alapvetően exportra termel (hús 85%-a; gyapjú 100%-a; a tej 15%-a), s a kecske ágazat a jelenlegi termelési szinten „beszorult” a hazai piaci keretek közé, sőt azt sem tudja ellátni!

A fentiek fényében a zöldítés, a fiatal gazda támogatás és a többi fejlesztési elképzelés megvalósítása fejlesztés nélkül nem is képzelhető el komolyan!

Az általunk kidolgozott javaslatok eredményeként ismét nőhet a juhágazat, és

a kecske ágazat is kikerül a fekete piaci zónából, és jelentős létszám emelkedést is elérhet. E folyamat a következőket teszi lehetővé:

– mintegy 1,2–1,3 millióra emelkedhet a juh létszám, és 7000 fölé nőhet a foglalkoztatott családok száma, s a foglalkoztatottak száma meghaladhatja a 20 ezer főt. Emellett az általuk karbantartott és hasznosított gyepterület nagysága elérheti a 300–400 ezer ha szintet (persze, a húsmarhával együtt!);

- a kecsketartók esetében ez a létszám elérheti a 60 ezer anyaállatot, mintegy 10 ezer ebből élő dolgozót, és több 10 ezer ha gondozott területet;
- ismét közelebb tudunk kerülni a juh-hús piaci lehetőségeink kihasználásához, amit jelenleg kevesebb, mint 55%-ban tudunk kielégíteni;
- lesznek újabb piacok meghódítására való termékeink, és nagyobb megélhetési biztonság is elérhető lesz az ágazatban;
- ki tudjuk használni a tejpiaci lehetőségeket közel keleten és vissza tudunk jutni a régi piacainkra is (pl. USA, stb.);
- az ágazat az egész társadalom számára tudja nyújtani azt a szolgáltatást, ami a vidék karbantartását jelenti, valamint az allergén hatású növények lelegetésével csökkenti a gyógyszer/kezelési/munkaidő kiesési költségeket!

A javasolt támogatások forrás szükséglete

A fentiekben ismertetett célok megvalósíthatók a 2014 januárjától induló hét éves EU gazdasági ciklus keretében úgy, hogy az a vidék és az ország jövőjét szolgálja. Ennek forrás igényét a 6. táblázatban foglaltuk össze.

Dr. Kukovics Sándor
ügyvezető igazgató

Juh-és Kecse Termék Tanács és Szakmaközi Szervezet

Bátor Árpád
elnök

Juh-és Kecse Termék Tanács és Szakmaközi Szervezet

6. táblázat: A juh és kecske ágazat stratégiai fejlesztési programjának támogatási forrás szükséglete	
Támogatás félésegek	Összeg
Javasolt anyajuh (30 €/egyed/év) és anyakecske (20 €/egyed/év) tartás éves támogatása	
jelenlegi létszám szinten	8,7 milliárd Ft
egy millió feletti összes létszámra bővítés esetén	9,6 milliárd Ft
Javasolt minőségi juh- (0,2 €/liter) és kecsketej (0,15 €/liter) termelés éves támogatása fejlesztés esetén	155 millió Ft
Javasolt vágóbárány minőségi támogatás (0,15€/kg élősúly) éves szinten	526 millió Ft
Falu vállalatok indítási forrás igénye	
100 üzem esetén	1,3 milliárd Ft
150 üzem esetén	2,0 milliárd Ft
Nemzeti juh háztáji program indítási támogatása éves szinten	
100 üzem esetén	180 millió Ft
150 üzem esetén	294 millió Ft
Regionális létszám és minőségi fejlesztés éves szinten	
Jelenleg meglévő szinten	1,64 milliárd Ft
Újonnan belépők esetén	1,33 milliárd Ft
Marketing és promóciós programok – új piacokra éves szinten	
Gyapjú, hús és tej termékek piac fejlesztése	100 millió Ft
Eredet és márka védelem éves szinten	20 millió Ft
Beruházások, innovatív és technológiai fejlesztés támogatási szintje	Legalább 45%
Oktatás és továbbképzés támogatási igénye éves szinten	50 millió Ft
Állategészségügy- és állatvédelem – új EU szabályozás miatt éves szinten	50 millió Ft
Üvegház hatású gázkibocsátás vizsgálata és optimalizálása éves szinten	50 millió Ft
Hulla és hulladék kezelés támogatása éves szinten	80 millió Ft
Tenyésztés szervezés és génmegőrzés éves szinten	250 millió Ft
Szakmaközi szervezet éves működtetése, termelői szervezetek és szövetkezetek létrehozása és működtetése éves szinten	350 millió Ft